

בראבאס

בהשראת 'היהודי ממלטה' מאת כריסטופר מרלו

הדמויות

בְּרַאבָּאס – סוחר יהודי
אָבִיגִיל – בתו של בראבאס
אֵידֶרִיס – עוזרו של בראבאס
פרנצ'סקו – ראש העיר
לודביקו – בנו של פרנצ'סקו
ג'וליאנו – נציג המאפייה
גְּרִיבֶלְדִי – גיבור מלחמה
בֵּלְאמִיָּה – זונה
פּוֹלִיצִיוֹטוֹ – ראש המשטרה
אָבּוֹקָטוֹ – עורך דין

מלחים, שוטרים

מקום ההתרחשות

עיר הנמל מרינה אשר באיטליה, המאה ה-16.

מערכה ראשונה

תמונה א

[חדר העבודה של בראבאס, שהוא גם החדר המרכזי בביתו המהודר. מימין דלת הכניסה הראשית ומשמאל ירידה למרתף; בירכתי הבמה מימין חלון ומשמאל מדרגות לקומה השנייה. מעט שמאלה ממרכז החדר עומד שולחנו הרחב של בראבאס, מכוסה בניירות ומאחוריו כסא מרופד. ברחבי החדר פריטי ריהוט שמעידים על עושרו של בראבאס, למשל אח אבן גדולה, כוננית ספרים כרוכים בעור וכדומה. בראבאס יושב אל שולחנו, עובר על ניירות ומחשב חישובים]

בראבאס: ההחזר על הסחורה שנשלחה לפרס מסתכם בפי שלושה מהעלות, לא רע. לעומת זאת, ההחזר על השמנים והיינות שנמכרו ליוון כל כך עלוב עד שכמעט אין לי כוח לספור, אבל בכל זאת אספור, כי יותר מהכסף, חשובה הספירה. כל פרט חייב להירשם בטבלאות, גם אם הסכום נראה עלוב, כי ברגע שמצרפים אותו לעוד סכום ועוד סכום, פתאום הסך הכל לא כל כך עלוב.

אבל עדיין, בסיכומי של יום נראה לי שזה לא מספיק, כי מה שכבר השגתי גמור, סגור, מוכר ומשעמם. הרבה יותר חשוב ממה שכבר השגתי זה מה שעוד אין לי. העולם מלא בדברים שעוד אין לי, מה שעוד אין לי גדול בהרבה ממה שכבר יש לי. אפילו כאן, בעיירה הקטנה שלנו, גם אם אני הסוחר הכי עשיר, יש עוד כמה סוחרים... אמידים. עדיין יש כמה דוכנים בשוק שלא מוכרים את הסחורה שאני הבאתי, ויש בנמל שתיים או שלוש ספינות שלא פורקות או מעמיסות את הסחורה שלי. וכמה עוד עיירות יש במחוז, ומחוזים במדינה, ומדינות בעולם? כמה עוד נמלים ושווקים, כמה סחורה וכמה כסף! ומה האחוז שלי מכל זה? כמעט בלתי ניתן למדידה.

[נכנס אידריס]

אידריס: אדוני, הספינה שלך הגיעה, הפקידים בנמל מבקשים שתבוא לשחרר את הסחורה ולשלם עליה את המכס.

בראבאס: הספינה הגיעה בשלום? עם כל הסחורה?

אידריס: כן, אדוני.

בראבאס: אז קדימה, למה אתה מתעכב? תגיד להם שיוציאו את הסחורה לפני שירד הלילה, אולי נספיק להביא אותה לשוק עוד היום.

אידריס: הפקידים מבקשים שתבוא בעצמך לפדות את הסחורה מאחר שהמכס מגיע לסכומים גבוהים מאוד, יותר גדולים ממחזורי המכירות השנתיים של הסוחרים האחרים.

בראבאס: אני לא מבין, הם לא יודעים שאתה העוזר שלי? תגיד להם שאני הסמכתי אותך לשחרר את הסחורות, הרי עצם העובדה שזו ספינה שלי צריכה להספיק להם. הם כבר יקבלו את המכס שלהם, שלא ידאגו, יש שם מישהו שלא מכיר את בראבאס?

אידריס: אני אמסור להם אדוני.

[פונה לצאת]

בראבאס: רגע, רגע, לפני שאתה הולך, איזו ספינה הגיעה?

אידריס: הספינה מקהיר.

בראבאס: ומה עם הספינה מאלכסנדריה? היא עוד לא הגיעה?

אידריס: לא, אדוני. שאלתי את אנשי הצוות אם הם חלפו בדרך על פני הספינה מאלכסנדריה, אבל הם לא ראו אותה.

בראבאס: איך אפשר לשוט מקהיר ולא לראות בדרך ספינה שבאה מאלכסנדריה?
אידריס: אני לא יודע אדוני.

[אביגיל נכנסת בשקט ומנסה לעשות את דרכה למעלה]

בראבאס: טוב, אין זמן. חזור לנמל ושחרר את הסחורה.
אידריס: כן, אדוני.

[יוצא]

בראבאס: [לאביגיל] ולאן את מתגנבת?
אביגיל: שלום, אבא.

בראבאס: איפה היית?

אביגיל: הסתובבתי בשוק, בדקתי את הסחורה שלנו.

בראבאס: הסתובבת לבד?

אביגיל: לא, הרבה אנשים הסתובבו בשוק.

בראבאס: ומישהו מהם הסתובב איתך?

אביגיל: אבא...

בראבאס: את שוב נפגשת עם הבחור ההוא, נכון? זה שיש לו שם של דג מלוח.

אביגיל: אין לו שם של דג מלוח!

בראבאס: מטיאס, לא? לא קוראים לו מטיאס?

אביגיל: [מדגישה] מ-ת-י-א-ס, לא מטיאס.

בראבאס: ומטיאס זה יותר טוב? אביגיל, אני לא מסכים שתסתובבי עם הבחור הזה.

אביגיל: למה לא?

בראבאס: הוא לא מתאים לך, הוא לא משלנו. אני לא מוכן שהבת היחידה שלי תסתובב עם נוצרים.

אביגיל: אתה מעדיף מוסלמים? אנחנו היהודים היחידים בעיירה הזו.

בראבאס: נכון, בדיוק בגלל זה עברנו לכאן, בזכות זה העסקים שלי הצליחו כל כך. אין בעיר תחרות למישהו עם הכישורים שלי.

אביגיל: אני בכלל לא רציתי לעבור...

בראבאס: באמת? לא נראה לי שאת סובלת מכל השמלות שלך, ומכל הבשמים והתמרוקים שיש לך, או מהבית המפואר הזה.

אביגיל: אבל אם היינו נשארים בכפר שלנו...

בראבאס: אז היינו גרים בבקתה עלובה, בלי משרתים, את היית מקרצפת את הרצפה ומכבסת סמרטוטים, ואני הייתי נלחם עם עשרה רוכלים על כל מכירה.

אביגיל: אבל אולי הייתי מתחתנת עם יהודי משכיל, בן של רב. אם היהדות כל כך חשובה לך, זה בטח היה שווה בעיניך יותר מכסף ורכוש.

בראבאס: את רוצה בן של רב? בשמחה. נביא לך בן של רב, אני אבנה לו כאן בית כנסת שלם כדי שיהיה לו איפה להתפלל.

אביגיל: אל תביא לי אף אחד ואל תתחיל לבנות לי כאן בית כנסת שאתה בכל מקרה לא תלך אליו. אני לא מבינה למה זה כל כך חשוב לך שאני אתחתן עם יהודי כשאתה בעצמך לא שומר מצוות.

בראבאס: יהדות זו לא רק דת, זה מי שאנחנו. זו התרבות שלנו, הערכים שלנו. כשתבגרי את תביני.

אביגיל: כולנו בני אדם אבא, אתה מדבר כאילו מדובר בזן אחר.

בראבאס: אין לי דבר נגד הנוצרים, אני עושה איתם עסקים כל הזמן, אבל את חייבת לסמוך עליי בנושא הזה, עבורם את תמיד תהי זרה. זה לא משנה אם תאמצי את הגינונים שלהם, תחליפי את בגדייך, או תמירי את דתך, בעיניהם, ובעיני האל, את תמיד תישארי יהודייה.

את עוד צעירה, את מכירה רק תקופות של שלום ושלווה, פתיחות וסחר חופשי, אז נדמה לך שהם מקבלים אותך כשווה. אך בעבר הלא רחוק בעיתות של מחסור, אסונות, או מלחמה, בני עמנו תמיד היו הראשונים לסבול. אם אי פעם תיקלעי לצרה את תגלי את פרצופיהם האמיתיים, כי ברגע האמת אדם מגן רק על הקרובים לו.

[נכנס אידריס]

אידריס: סליחה, אדוני...

בראבאס: נו, הסחורה שוחררה?

אידריס: לא אדוני, הם עדיין דורשים שתתייצב בעצמך.

בראבאס: לעזאזל עם החוקים שלהם, בוא אידריס, נשחרר את הסחורה ומשם אלך ישר לראש העיר להתלונן, איך אפשר לנהל ככה עסקים?

[יוצאים אידריס ובראבאס]

תמונה ב

[לשכת ראש העיר, פחות מפוארת מביתו של בראבאס. משמאל דלת הכניסה הראשית, בירכתי הבמה שתי דלתות נוספות. אפשר גם שתהיה על הקיר תמונה של מקיאווולי. ימינה ממרכז החדר עומד שולחנו של ראש העיר, מכוסה בערימות גבוהות של ניירת ומספר קישוטים או צעצועי משרד קטנים. מולו שני כיסאות ומאחוריו כסא נוסף עליו יושב ראש העיר פרנצ'סקו ועובר על ניירות. נכנס ג'וליאנו מהדלת הראשית, מתהלך בחדר ומביט סביב. פרנצ'סקו מבחין בו]

פרנצ'סקו: מי אתה?

[ג'וליאנו מתעלם]

סליחה, אפשר לדעת מי אתה ומה אתה עושה במשרד שלי?

[ג'וליאנו ניגש לשולחן בעצלתיים]

ג'וליאנו: אני ג'וליאנו. זה המשרד שלך?

פרנצ'סקו: כמובן שזה המשרד שלי, מי נתן לך להיכנס?

ג'וליאנו: [נעמד מולו ומשחק בפריטים שעל השולחן אך לא מביט בפרנצ'סקו]

אתה ראש העיר?

פרנצ'סקו: איפה המזכירה שלי?

ג'וליאנו: כנראה יצאה לארוחת צהריים.

פרנצ'סקו: שמע, אין לי זמן למשחקים, אז בבקשה...

ג'וליאנו: [מביט בפרנצ'סקו לראשונה] אל תדבר, פשוט תקשיב.

[תוך כדי דיבור חוזר להביט במשרד ולאט לאט עושה את דרכו את מאחורי השולחן]

של פרנצ'סקו, אשר מוסיף לשבת]

אני מייצג אדם בעל השפעה רבה עם עניין מיוחד בעיר הזו, אדם זה, האנשים קוראים לו

בָּאבו, מעוניין לפרוש את חסותו על העיר. באבו מודאג מהפשע והאלימות שברחובות,

באבו רואה את הזונות שמסתובבות כאן בלילות, את המחירים המופקעים שהסוחרים

דורשים, את חוסר היעילות של המערכת הציבורית, וכואב לו.

פרנצ'סקו: [מתרומם בכסא] שמע...

ג'וליאנו: [דוחף את פרנצ'סקו בחזרה למטה ומשאיר את ידיו על כתפיו]

[בתקיפות] אל תדבר, תקשיב.

[כמקודם] מאחר שבאבו אוהב את העיר הזו ורוצה בטובתה, הוא מעוניין לפרוש את חסותו ולהגן על העיר מגורמים שליליים.

פרנצ'סקו: העיר שלי לא זקוקה להגנה.

ג'וליאנו: באבו החליט שהיא כן זקוקה להגנה, ואני במקומך הייתי מקשיב לו. הוא אדם בעל טביעת עין מקצועית וניסיון רב שנים. כבר היו כמה ערים שסברו שאין זקוקות להגנתו והתחרטו על כך. שמעת על גורגונזולה?

פרנצ'סקו: העיר שעלתה באש?

ג'וליאנו: ועל טאלגיו?

פרנצ'סקו: הכפר שהוצף מסכר שנפרץ.

ג'וליאנו: ועל קסטלמאגנו?

פרנצ'סקו: מכת עכברושים.

ג'וליאנו: ואחריהם המגפה. באבו יצטער מאוד אם משהו דומה יקרה לעיר שלך, ולכן הוא מוכן להציע לך את שירותי ההגנה שלו.

פרנצ'סקו: אני מבין.

ג'וליאנו: אבל כמובן ששירותי ההגנה שלו הם איכותיים במיוחד ואיכות לא באה בזול, אז באבו מבקש דמי חסות סמליים, שייאספו אחת לחודש, על סך עשרה אחוז מתוצר העיר.

פרנצ'סקו: ואתה כמובן תבוא לאסוף אותם מדי חודש.

ג'וליאנו: אתה רואה כמה מהר אפשר להגיע להבנה אם רק מקשיבים?

פרנצ'סקו: כן, הגענו להבנה מלאה.

ג'וליאנו: ורק עוד דבר אחד

פרנצ'סקו: מה?

ג'וליאנו: כמובן שהקמת שירותי ההגנה דורשת הון התחלתי כלשהו, עבור מבנים, גיוס אנשים, אימון והכשרה.

פרנצ'סקו: כמה?

[ג'וליאנו מתכופף ולוחש על אוזנו]

מה? מאיפה אני אשיג סכומים כאלה?

ג'וליאנו: אין לך כספות? רזרבות? נכסים?

פרנצ'סקו: זה יותר מהתוצר השנתי של העיר כולה!

ג'וליאנו: אז תערוך מגבית, אני בטוח שאנשי העיר ישמחו לתרום את חלקם...

פרנצ'סקו: אבל...

ג'וליאנו: אל תדאג, באבו אדם שקול וסביר, כמה זמן אתה חושב שיידרש על מנת לאסוף את הסכום?

פרנצ'סקו: חודשיים לפחות, אולי שלושה.

ג'וליאנו: חודש, לא יותר.

פרנצ'סקו: חודש.

ג'וליאנו: אני רק מקווה שהעיר תשרוד ללא הגנה בתקופה הזו.

פרנצ'סקו: אבל...

ג'וליאנו: להתראות אדוני ראש העיר, נתראה בעוד חודש בדיוק.

[יוצא. פרנצ'סקו קם, נראה אובד עצות, פוסע סביב החדר ולבסוף פונה אל אחת הדלתות בירכתי הבמה, פותח אותה וצועק]

פרנצ'סקו: פוליציטו! פוליציטו!

[נכנס פוליציטו מהדלת השנייה בירכתי הבמה]

פוליציטו: מה קרה?

פרנצ'סקו: איפה היית?

פוליציוטו: ישנתי.
 פרנצ'סקו: באמצע היום?
 פוליציוטו: אני עובד בלילות.
 פרנצ'סקו: ואיפה סופיה המזכירה שלי?
 פוליציוטו: היא הייתה איתי.
 פרנצ'סקו: איתך? היא לא עובדת בלילות.
 פוליציוטו: היא גם לא ישנה.
 פרנצ'סקו: תשמע, אנחנו בבעיה, בא לכאן איזה בריון, דיבר על איזה "אדם בעל השפעה", בובו, ביבי...
 פוליציוטו: באבו?
 פרנצ'סקו: בדיוק.
 פוליציוטו: אז הוא רוצה כסף.
 פרנצ'סקו: כן, והרבה, מה נעשה?
 פוליציוטו: בתור ראש המשטרה אני רואה רק אפשרות אחת.
 פרנצ'סקו: [בתקווה] כן?
 פוליציוטו: לשלם. לכול ולשלם מהר, ואם הוא מבקש עוד אז לשלם עוד.
 פרנצ'סקו: [בייאוש] כן. אבל מאיפה נשיג את הכסף?
 [נכנס בראבאס עם נייר בידו]
 בראבאס: אדוני ראש העיר, זה לא יעלה על הדעת...
 פרנצ'סקו: בראבאס, אין לי זמן בשבילך עכשיו, תפנה אל המזכירה שלי שתקבע לך תור.
 בראבאס: [מנפנף בנייר] אבל זה לא ייתכן, תראה! תראה כמה מכס הפקידים שלך לוקחים לי על הסחורה!
 פרנצ'סקו: [מתעניין, לוקח את הדף] תראה לי.
 פוליציוטו: זה יספיק?
 פרנצ'סקו: לא ממש.
 בראבאס: הם מחסלים לי את הרווחים, איך אפשר לחיות ככה?
 פרנצ'סקו: בראבאס, הרגע היה אצלי נציג של אדם בעל השפעה.
 בראבאס: באבו?
 פרנצ'סקו: [לפוליציוטו] איך כולם שמעו עליו חוץ ממני?
 [לבראבאס] בכל מקרה, הוא דורש שהעיר תשלם לו דמי חסות.
 בראבאס: אז אני מציע שתשלם לו.
 פרנצ'סקו: אבל מעבר לכך הוא גם דורש תשלום ראשוני אשר יכול להביא את העיר למצב של פשיטת רגל, אנחנו לא נעמוד בסכום הזה, אני זקוק לעזרה.
 [מתיישב אל שולחנו ומתחיל לעיין בניירות]
 בראבאס: טוב, אם אתה מתכנן לארגן איזו התנגדות צבאית, מחובתי ליידע אותך מיד שאומנם אינני פחדן, אבל בהתחשב בגילי המתקדם...
 פוליציוטו: אל תשתטה, בראבאס, אנחנו זקוקים לכסף שלך.
 בראבאס: הכסף שלי? אתם לא מפסיקים לקחת מהכסף שלי – מסים, מכסים, היטלי השבחה, ארנונה!
 פרנצ'סקו: זה לא מספיק, אנחנו זקוקים לעוד, ממך ומכל תושבי העיר.
 פוליציוטו: רק רגע, מכל תושבי העיר?
 פרנצ'סקו: כמובן, נחלק את הסכום בין כולם.
 פוליציוטו: אבל רובנו לא מרוויחים הרבה.
 פרנצ'סקו: אז העשירים ישלמו יותר.

בראבאס: יותר? אתה מעניש אותי בגלל שעבדתי יותר קשה? בגלל שלא התבטלתי כמו רוב תושבי העיר הזו? [מביט בפוליציטון] בגלל שלא ישבתי כל היום בכיכר העיר והושטתי ידיים לכל ישבן אישה שחלף מולי?

פוליציטון: [מסנן לבראבאס] אתה מסתכן בהעלבת עובד ציבור!
[לפרנצ'סקו] אדוני ראש העיר, אין סיבה להטיל את העול על כל התושבים,
[בלחש] במיוחד בהתחשב בכך שיש בחירות בעוד חצי שנה.

פרנצ'סקו: אתה צודק, שכחתי מהבחירות.

פוליציטון: בטח יש דרך לצמצם את הפגיעה בבוחרים, כלומר בתושבים. אולי אפשר להחיל את המס רק על הסוחרים? לקחת, נגיד, חמישה עשר אחוז מנכסיהם?

בראבאס: אתה לא יכול לעשות את זה! אתה פוגע בשכבה הכי חשובה של כלכלת העיר, אם לסוחרים לא יהיה כסף, מי יביא ספינות לנמלים? בלי ספינות אין סחורה בשווקים, בלי ספינות אין מלחים בפונדקים.

פרנצ'סקו: [מביט בניירות] וזה גם לא יספיק, ואם ניקח יותר מחמישה עשר אחוז הסוחרים יתמררו.

פוליציטון: אז אולי נטיל מס גבוה יותר רק על סוחרים זרים, כאלה שלא נולדו בעיר?
בראבאס: יש פה קנוניה נגדי, זה לא יגמר בטוב.

פרנצ'סקו: בראבאס, כולם חייבים להקריב בעת מצוקה, במיוחד אלה שנהנו יותר מכולם מפירות השגשוג. [שב להביט בניירות] אבל שוב, זה לא יספיק.

פוליציטון: מה אם... [מביט בבראבאס] נטיל מס גבוה יותר רק על היהודים?
בראבאס: אבל אתם יודעים שאני היהודי היחיד בעיר.

פרנצ'סקו: [מביט בניירות] אה, אז החישוב נעשה הרבה יותר פשוט. למעשה, נוכל להסתפק בחצי מכל הרכוש שלך.

בראבאס: חצי?! אדוני, אני עבדתי קשה עבור הכסף שלי ואני לא מוכן להיפרד ממנו בכזו קלות. אני לא מוכן לקבל על עצמי מס רק בגלל שאני יהודי.

פוליציטון: מה אתה מנסה לומר, בראבאס, אתה מתכוון להתנצר?
בראבאס: לעולם לא!

פרנצ'סקו: אז שלם חצי, אחרת ניקח את הכל!

[בינתיים פוליציטון מביט בניירות שעל השולחן]

בראבאס: אתם לא מותירים לי ברירה, אז אני נכנע.

פוליציטון: [בלחש לפרנצ'סקו] אדוני, אם תחרים את כל רכושו של בראבאס תוכל להימנע מהטלת דמי החסות על כל שאר תושבי העיר למשך עשור לפחות.

פרנצ'סקו: במחשבה שנייה, בראבאס, אנחנו נחרים את כל הרכוש שלך.
בראבאס: מה?! אבל לפני רגע...

פרנצ'סקו: בראבאס, העיר במצב כלכלי קשה ואם אנחנו רוצים להמשיך ולהתקיים על כולנו להקריב.

בראבאס: אבל אף אחד כאן לא מקריב חוץ ממני.

פרנצ'סקו: עדיף שאדם אחד יאבד הכל לטובת הכלל מאשר שאנשים רבים יסבלו עבור אדם אחד.
בראבאס: אבל לקחת את הכל? הרי אפילו עלוקות נותנות לפונדקאי שלהם לשרוד, ולו רק על מנת

שיהיה להם ממה למצוץ דם למחרת.

פרנצ'סקו: אתה אדם בעל כשרונות, בראבאס, אני בטוח שתוך זמן לא רב תצליח להכפיל את כספך שוב.

בראבאס: מה אני אוכל להכפיל? אפס כפול כל סכום נשאר אפס.

פרנצ'סקו: מכלום תגיע למשהו ומהמשהו הזה לעוד, ובמהרה תשוב להיות עשיר, לאנשים כמוך יש כישרון מיוחד להשגת כסף.

פוליציטו: אדוני ראש העיר, אני מציע שתנסח מסמך רשמי בנוגע לרכושו של בראבאס, לפני שהוא יתחיל להעלים כל מיני נכסים.

פרנצ'סקו: רעיון טוב. [לוקח דף ורושם] אני מכריז בזאת על החרמת כל נכסיו של היהודי בראבאס אשר נמצאים בגבולות העיר מרינה והעברתם המיידית לרשות העיר, כולל כל בתי העסק, הספינות, הסחורות, הכספים, הרכוש...
[פוליציטו לוחש על אוזנו של פרנצ'סקו]
וביתו של בראבאס...

בראבאס: מה?

פרנצ'סקו: אשר יומר למפקדת המשטרה החדשה.

בראבאס: איפה אני אישן?

פוליציטו: שמעתי שהפונדק בכניסה לעיר לא רע, כלומר, אם חולדות לא מפריעות לך יותר מדי.

בראבאס: ואיך אשלם בעבורו?

פוליציטו: כל אחת מהטבעות שעל ידיך וודאי תספיק ללילה או שניים.

[פרנצ'סקו מטביע בחותמת על המסמך]

בראבאס: אתם עוד תשלמו על העוול שעשיתם פה.

פרנצ'סקו: אל תטיפ לנו מוסר, בראבאס, הרי איך הגעת לעושר כה מופלג? האם זה לא היה באמצעות גניבה ורמייה? אנחנו משיבים לתושבי העיר במכה אחת את כל מה שאתה גנבת מהם במשך שנים רבות באמצעות סחורה נחותה, מחירים מופקעים והלוואות בריבית.

בראבאס: אני רואה שאתה השתכנעת לגמרי מהשקרים של עצמך, כדאי שאני אסתלק מכאן לפני שתשתכנע שלמען טובת הכלל עליך גם להרוג אותי.

פוליציטו: אנחנו לא מכתמים את ידינו בדם, התחום הזה לא בסמכותנו.

בראבאס: באמת? לסיים חיים אומללים זהו פשע פחות נורא מלהיות האחראי לאומללותם.

אתם לקחתם את ממוני, שעמלתי עבורו כל חיי, וגזלתם את העתיד של בתי.

פוליציטו: [מקבל את המסמך מידי פרנצ'סקו] אני אפרסם את הכרוז בכיכר העיר

[מביט בבראבאס] ומשם אלך לבחון את המפקדה החדשה שלי.

[יוצא]

בראבאס: אני מקווה שאתה שלם עם מעשיך פרנצ'סקו, שכן אתה תישא בתוצאותיהם.

פרנצ'סקו: כל מעשי מוכתבים מלמעלה, זה לא מה שאתם מאמינים? אלוהים הקשה את לבו של פרעה במצרים, ועכשיו הוא מקשה את לבי. ובסופו של דבר גורלך לא רע כל כך בהשוואה

לקודמיך, בראבאס, תחשוב למשל על יהודי מפורסם אחר, תחשוב על איוב.

בראבאס: איוב? עושרו של איוב לא הגיע לעשירית מעושרי, העושר שלי היה הר לעומת הגבעה של איוב ולכן הנפילה ממנו כואבת פי כמה.

פרנצ'סקו: אבל איוב איבד גם את ילדיו...

בראבאס: ולכן ילדיו לא נאלצו לראות אותו בקלוננו, או לחלוק בעליבותו ובעוניו.

פרנצ'סקו: זו לא בושה להיות עני.

בראבאס: לא בושה? בחברה שלנו להיות עני זו הבושה היחידה. זו לא בושה להיות מכוער, עיוור,

או בעל מום, אלה דברים שאינם בשליטתנו, זו לא בושה להיות טיפש, חסר מצפון, או חסר

השכלה, כי תמיד תוכל להיות פוליטיקאי או עובד ציבור. אבל להיות עני זו בושה גדולה, זו

הסיבה שאנו מפנים עורף לקבצנים, לא מפני שאנחנו מתביישים, אלא מפני שאנו לא

מצליחים להבין איך הם לא מתביישים להציג כך לראווה את עוניהם. אם אתה עני משמעות

הדבר שנכשלת. אתה יכול לנסות להאשים את החברה, או את המזל, או את הנסיבות,

אבל האמת היא שההבדל בין עוני לעושר תמיד נמצא בידיך, בכל רגע נתון. זו לא בושה

להיוולד עני, אבל זו בושה גדולה להישאר עני. עצלנות היא לא גזירה משמים, ואפילו

טיפשות לא צריכה להוות מכשול. עבודה קשה, מסירות ומשמעת עצמית זמינים לכולם, הבעיה היא אצל האנשים שלא עושים כלום ופשוט מחכים שהעושר ייפול בחלקם, ואז כשזה לא קורה הם מאשימים את אלה שיש להם, את אלה שעבדו בפרך בזמן שהם בילו עם זונות ושתו לשוכרה, כאילו נגזל מהם העושר שהיו ראויים לו, למרות שמעולם לא עבדו על מנת לזכות בו.

פרנצ'סקו: [במהלך המונולוג לא שם לב לבראבאס, מעיין בניירות, לבסוף מרים את ראשו] סיימת, בראבאס? לך, מצא לעצמך חור לישון בו לפני שהלילה יורד, אין לי זמן לבזבז על עניי העיר.

בראבאס: זכור את מילותיי פרנצ'סקו, אתה תשלם על מעשייך.
[יוצא]

תמונה ג

[רחוב. נכנס בראבאס]

בראבאס: איפה אידריס הכופר הזה? אני חייב לשלוח אותו אל הנמל, שימנע מהספינה השנייה מלעגון, אולי כך אצליח להציל חלק קטן מהנכסים שלי.

[נכנסת אביגיל, נסערת]

אביגיל: אבא, מה קרה? ראש המשטרה נכנס פתאום לבית שלנו וגירש אותי משם.

בראבאס: בתי המסכנה, מי היה מאמין שהאזהרה שנתתי לך תתגשם בכזו עוצמה ופתאומיות. הם גזלו מאיתנו את הכל – את הבית, את הכסף ואת הרכוש, ועכשיו עליי להתחיל מההתחלה, כאילו שבתי עשרים שנה לאחור, אל היום שבו הגעתי למרינה כשרק בגדי לעורי. את רואה שאין לסמוך על הנוצרים? אל תבכי, אני מבטיח לך, אני עוד אשיב לנו את הכל.

אביגיל: אני לא בוכה על הרכוש שלנו אלא עליך, על כל השנים שעמלת, כל הלילות שלא ישנת, מה יצא מהם? עבור מה הקרבת את חייך? ההון העצום שצברת במשך שנים נעלם בהרף עין.

בראבאס: אל תדאגי בתי, כל עוד יש לי אותך עולמי עוד לא חרב, וגם הרכוש והממון שלנו עוד לא אבד כולו, יש עוד תקווה...

אביגיל: תקווה למה? אתה לא רואה לאן הכסף הוביל אותנו? הכסף המקולל הזה הוא שורשו של כל הרוע בעולם.

בראבאס: לא בתי, המחסור בכסף הוא שורשו של כל רוע...

[נכנס אידריס]

אידריס: אדוני...

בראבאס: אידריס, טוב שבאת, אין לי זמן להסביר, עליך לרוץ לנמל, לשכור סירה ולצאת במהירות אל הים ולהמתין שם לספינה מאלכסנדריה, הרחק מגבולות העיר, ובכל מקרה אל תיתן לספינה לעגון.

אידריס: אבל אדוני, הספינה מאלכסנדריה כבר עגנה, זה בדיוק מה שבאתי לספר לך...

בראבאס: אז הכל אבוד.

אידריס: כן אדוני, בדיוק עכשיו הספינה עגנה ואנשי המכס השתלטו עליה, הם טענו שהם פועלים בהוראת ראש העיר, לא יכולתי לעצור אותם.

בראבאס: כן, ראש העיר החליט לכסות את כל חובות העיר מכיסי הפרטי, גם את ביתנו הם לקחו עבור ראש המשטרה המושחת.

אביגיל: מה נעשה אבא, איפה נגור?

בראבאס: אני בינתיים אשהה בפונדק ואידריס יהיה איתי, את תחזרי לביתנו ודברי אל ליבו של ראש המשטרה.

אביגיל: אני לא מוכנה להתחנן בפני האדם הנוראי הזה.

בראבאס: חכי ותקשיבי, אביגיל, אני לא שולח אותך אליו כקבצנית, בביתנו החבאתי שק עם כסף וכמה תכשיטים לעת צרה. אני לא יכול להיכנס לשם מבלי לעורר חשד ולחשוף את מיקומו אבל את, אם תפני אליו בבקשה לעבוד עבור המשטרה כמזכירה, ותדגישי את היתרון בהעסקתך, שכן אף אחד לא מכיר את הבית טוב ממך, תוכלי להתגנב בלילה אל המשרד שלי, ולהוציא את המטמון אשר החבאתי מתחת לקורה השלישית מהחלון ולהביא אותו אלי, כך שלפחות אוכל לשלם על הפונדק וארוחותינו עד שנחזיר אלינו את שאר הרכוש.

אביגיל: אני מבינה, אבא, ואעשה כרצונך, זה המעט שאני יכולה לעשות.

בראבאס: אני אהיה בפונדק שבכניסה לעיר, הביאי את השק לשם. עד אז מוטב שלא יראו אותנו יחד, וכשאת באה שימי לב שלא עוקבים אחריך.

אביגיל: כן אבא, נתראה בלילה.

בראבאס: להתראות בתי.

[יוצאת אביגיל]

אידריס: ומה איתנו? מה בדיוק אפשר לעשות על מנת להחזיר את שאר הונך? וחשוב מכך, איך אתה מתכוון לשלם לי עד אז?

בראבאס: אל תדאג אידריס, כמו כל שחקן טוב יש לי כמה קלפים שעוד לא חשפתי. אני מבטיח לך שכל עוד תעשה את המוטל עליך תזכה לתגמול הולם בעתיד.

[יוצאים]